

Utvärdering RAS 2025 - Hälsa

HÖFTLEDSDYSPLASI, HD

Mål

Öka antalet HD-röntgade hundar till minst 50 % av antalet årligen registrerade hundar.

Rekommendation:

Att HD-status är A eller B för hundar som skall användas i avel.

Hundar med HD-status C tillåts användas i avel för att viktig genetisk variation inte ska gå förlorad.

Vid avel med ett föräldradjur med HD-status C bör det andra föräldradjuret ha HD-status A.

Höftledsdysplasi innebär att ledskålen är för grund, varför höftledskulan får ett otillräckligt stöd och leden blir ostadig. Instabiliteten i höftleden vid dysplasi leder till broskförslitning och benpålagringar. Lårbenshuvudet blir också mer eller mindre deformerat, dels beroende på graden av dysplasi, dels på hundens kroppsvikt. Graden HD i relation till de kliniska symptomen står inte alltid i relation, d v s den enskilda hundens fysiska besvär är inte alltid mer påtagliga på grund av att den har en gravare HD.

HD-röntgade hundar födda 2015– 2024

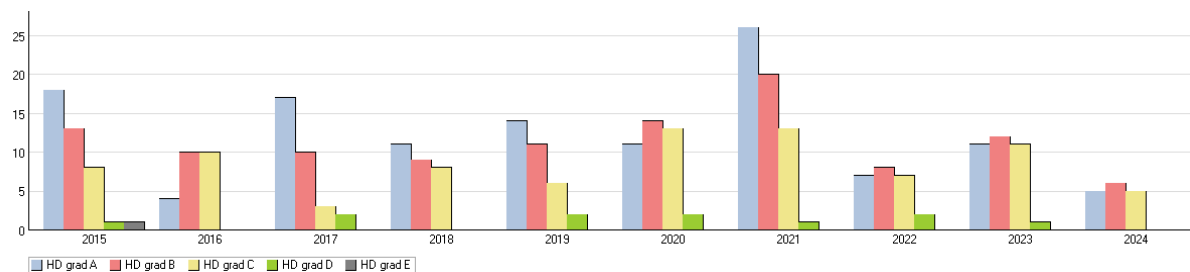
Födelseår	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antal födda	69	55	78	59	100	90	144	88	114	86
Totalt antal undersökta (%)	41 (59,4)	24 (43,6)	32 (41,0)	28 (47,5)	33 (33,0)	40 (44,4)	60 (41,7)	24 (27,3)	35 (30,7)	16 (18,6)
Snittålder för undersökning (antal mån.)	30	21	22	18	21	20	20	23	16	15

Källa: SKK:s Avelsdata

HD-resultat, hundar födda 2015 – 2024

Födelseår	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
HD grad A	18	4	17	11	14	11	16	7	11	5
HD grad B	13	10	10	9	11	14	20	8	12	6
HD grad C	8	10	3	8	6	13	13	7	11	5
HD grad D	1		2		2	2	1	2	1	
HD grad E	1									

Källa: SKK:s Avelsdata

Föräldradjurens diagnos vid parningstillfället

Kombinationer	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
HD grad A – HD grad A	1	4	1	5	1	1	2	6	4	2
HD grad A – HD grad B	1	7	5	7	10	15	8	8	7	5
HD grad A – HD grad C	1		2	3	4	4	3	3	1	1
HD grad A – HD grad D		1								
HD grad B – HD grad B	2	1	1	1	3	2	1	3	2	2
HD grad B – HD grad C	1	1	1	1	2	3	5	1	1	
HD grad C – HD grad C										1
Okänd – HD grad A	3			2	1	3	1	1	3	2
Okänd – HD grad B	3	1	3	1			1	2		1
Okänd – HD grad C			1			2				1
Okänd – Okänd		3		1		1				

Källa: SKK:s Avelsdata

Kommentar: Svenska Isländsk Fårhundklubben uppmuntrar till att fortsätta HD-röntga för att följa utvecklingen i rasen och för att få förekomsten av HD statistiskt säkerställt. Uppmuntran gäller inte bara djur som är tänkt att gå i avel utan så många hundar som möjligt för att täcka olika familjegrupper. Möjligheten att göra en korrekt riskbedömning beträffande HD ökar avsevärt med antalet röntgade släktingar. Det är därför viktigt att inte bara avelsdjuren röntgas.

För många uppfödare är känd HD-status en viktig del i valet av avelsdjur. Med denna bakgrund borde målet på minst 50 % av antalet registreringar per år vara möjligt att nå. Under de senaste 10 åren har det målets uppnåtts en gång, år 2015.

Under året röntgades 43 hundar med följande resultat: 13 hundar med diagnos A, 12 hundar med B, 15 hundar med C och 3 hundar med D. En hund med diagnos C omröntgades med oförändrat resultat. Antalet hundar med diagnos C är fler än antalet med diagnos A eller B. En utveckling som vi behöver följa upp och även undersöka om det finns några kliniska symptom.

I ovan redovisad 10 årsperiod har 333 hundar HD-röntgats. Av dessa har 84 hundar fått diagnosen C. Det motsvarar 25,2% vilket är en ökning från förra årets utvärdering av dåvarande 10 årsperiod hade 77 hundar diagnosen C motsvarande 23,1% an antalet röntgade hundar i perioden. Årets resultat innebär en ökning och att en fjärdedel av antalet röntgade hundar i perioden har fått diagnosen C.

KATARAKT

Mål

Öka andelen ögonlysta hundar till minst 50 % av den svenska populationen.

Katarakt eller grå starr är en grumling i ögats lins. Vissa kataraktformer har ett typiskt utseende och en karakteristisk debutålder och förekommer familjärt i vissa raser. Katarakt kan uppträda hos valpar, hos vuxna relativt unga hundar samt hos äldre (gamla) hundar. Katarakt kan i svårare fall leda till blindhet. Katarakt hos äldre hundar är "naturlig" på grund av linsens åldrande. Skulle den uppträda hos yngre hundar kan den vara sjuklig och ärftligt betingad.

Ögonresultat födda 2015 – 2024

Födelseår	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antal födda	69	55	78	59	100	90	144	88	114	86
Antal undersökta (andel i %)	29 (40,0)	21 (38,2)	28 (35,9)	28 (47,5)	22 (22,0)	37 (41,1)	48 (33,3)	15 (17,0)	22 (19,3)	9 (10,5)

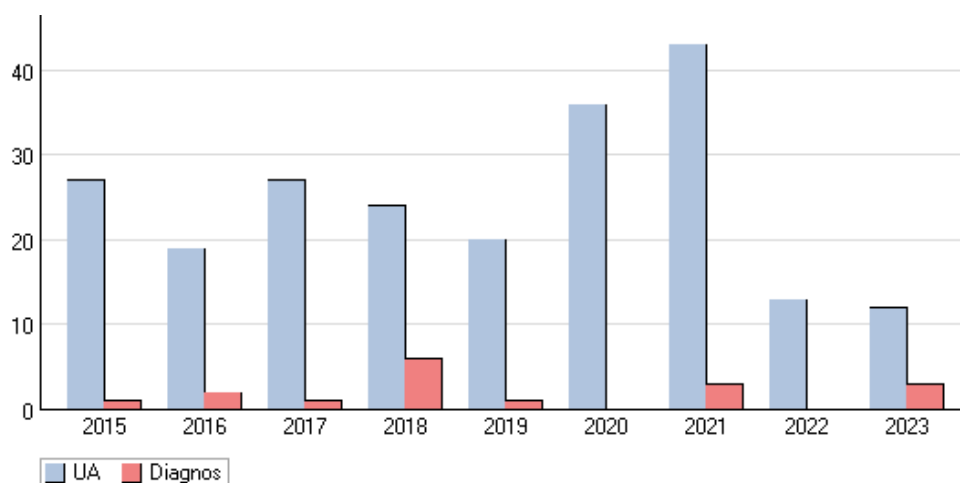
Källa: SKK:s Avelsdata

Ögonlysta födda 2015 – 2024

Födelseår	2015	2016	2017	2018'	2019	2020	2021	2022	2023	2024
U.A.	27	19	27	24	20	36	43	13	12	7
Kongenital katarakt							1			
Katarakt, partiell främre							1			
Katarakt, partiell bakre		1	1	3			1		1	
Katarakt, partiell BPK		1		1					1	
Katarakt, partiell nukleus				1						
Övriga ögonsjukdomar	4				1				1	2

Källa: SKK:s Avelsdata

*En hund, född 2018 resulterade i två diagnoser.

Kommentar: Det är viktigt att fortsätta ögonlysta hundar ur många olika familjer och inte bara hundar som ska användas i avel. Bakgrunden till att Svenska Isländsk Fårhundklubben rekommenderar ögonlysningen är att följa utvecklingen i rasen och få situationen statistiskt säkerställt.

Under året har en hund fått diagnosen, katarakt, partiell cortex bakre, lindrig, ärftlig. Vi behöver hålla ett öga på förekomsten av katarakt och undersöka om det finns kliniska symptom.

KRYPTORKISM

Mål

Vi behöver mer information om kryptorkism i rasen.

Defekter i testiklarnas nedvandring till pungen leder till att den ena eller båda testiklarna är belägna i ljumsken eller i bukhålan.

Den normala frekvensen för kryptorkism hos hund ligger mellan 1 – 10 %. Arvsgången är recessiv (att båda föräldrarna måste bära på anlaget för att det ska ge kliniska symptom) och könsbunden (i och med att tikarna inte visar någon defekt). Det är dock så att fler än en enkel gen är involverad, vilket betyder att arvsgången för kryptorkism är komplicerad och risken för kryptorkism ökar vid minskad genetisk variation (inavel).

Arvbarheten (heritabiliteten) är 0,5 - 0,8 (50 % - 80 %). Arvbarheten är ett mått på en specifik egenskap som anses komma från arv.

Andelen kryptorkism, 10-årsintervall

Tidsperiod	Reg. totalt (imp.)	Hanar totalt (imp.)	Tikar totalt (imp.)	Antal kullar totalt	Antal redov kullar (%)	Antal redov hanar	Antal redov tikar	Antal kryptorkida (%)*
1985 – 1994	471	242	229	114	56 (49,1%)	132	99	22 (16,7%)
1995 – 2004	806 (2)	417 (1)	389 (1)	191	77 (40,3%)	183	142	22 (12,0%)
2005 – 2014	937 (50)	476 (16)	461 (34)	182	46 (25,8%)	91	96	7 (7,7%)
2015 – 2024	842 (52)	410 (21)	432 (31)	176	46 (26,1%)	104	98	12 (11,53%)
2025 -	81 (3)	33 (1)	48 (2)	15				

Källa: SIFK:/AK insamlade data. Senast uppdaterat 2026-01-05

* Antal kryptorkida i (%) är beräknat på det totala antalet redovisade hanar. Antalet importörer redovisas från 2004.

Redovisningen av kryptorkism bygger på information från uppfödarna. För att redovisningen ska vara så korrekt som möjligt är det viktigt att uppfödare redovisar alla och hela kull.

Kommentar: Mer information från uppfödarna är välkommet. Avelskommittén behöver med jämna mellanrum uppmuntra uppfödare att till SIFK/AK redovisa statistik om deras kullar, oavsett om det finns kryptorkida avkom i kullen eller ej.